

Oponentský posudek

Eliška Volfová, *Český spolek pro komorní hudbu se zaměřením na administrativně organizační procesy, magisterská práce, HAMU Praha 2022*

Těžištěm práce Elišky Volfové je současná situace Českého spolku pro komorní hudbu - tradiční hudební instituce, která vznikla na přelomu 19. a 20. století. Autorka svoji práci přehledně a logicky rozdělila do několika kapitol, přičemž v úvodu stručně popisuje historii pěstování komorní hry v Čechách a situaci, která vedla k založení Českého spolku pro komorní hudbu. Nejdůležitější kapitoly a vlastní těžiště práce se však skutečně týká současnosti Českého spolku pro komorní hudbu s důrazem na v titulu zmíněné „administrativně organizační procesy“.

Historie Českého spolku pro komorní hudbu (dále jen ČSKH) je podána velmi koncizně a přesně na základě existující literatury, jen občas se projevují drobné nepřesnosti – například adverbium „zpátečnický“ je možno v daném kontextu použít jako metaforickou zkratku, ale spíše šlo o probouzející se sílici nacionalismus etablujícího se českého národního elementu: „*S rozrůstajícím se počtem akcí zaměřených na komorní hudbu se však z odborné veřejnosti ozývaly i hlasy o její sjednocení a lepší organizaci. Z tohoto podnětu v roce 1877 vznikla první, ještě česko-německá, organizace specializovaná čistě na komorní hudbu – Jednota pro komorní hudbu, Kammermusikverein (Pokorná, 2017). Ačkoliv mohl vznik česko-německé organizace v době národního obrození působit lehce zpátečnický, svými aktivitami se zasloužil o mnoho.*“ (str. 11).

Velmi podrobná je kapitola „2. Sloučení ČSKH s Českou filharmonií“, která velmi podrobně popisuje přechod relativně samostatně působícího spolku – zřejmě nuceně (viz citované rozhodnutí Národního výboru - „*V roce 1976 Národní výbor definitivně rozhodl, že Spolek musí v zájmu svého zachování přejít pod působnost České filharmonie...*“ str. 17), do svazku České filharmonie a v roce 1994 byl ČSKH definitivně sloučen s Českou filharmonií. Z těchto pasáží, které velmi podrobně popisují celý proces, cítím jisté verbis expressis neformulované napětí mezi snahou uchovat právní samostatnost a tradici samostatného Spolku a snahou včlenit tento subjekt do rámce České filharmonie. Rád bych o tom s autorkou diskutoval při obhajobě.

Třetí kapitola se už věnuje současnému stavu (psáno v roce 2022) ČSKH, přesnému postavení tohoto subjektu a de facto dramaturgickému projektu v rámci České filharmonie, což přesně vystihuje graf na str. 23. Na dalších stránkách se autorka velmi podrobně věnuje jednotlivým orgánům ČSKH, důležitým statutárním dokumentům a osobnostem, které stály v čele orgánů ČSKH od roku 1994. Informativní hodnotu má i seznam všech umělců a souborů oceněných Cenou ČSKH – str. 28.

V dalších kapitolách se věnuje pozici a úloze dramaturga ČSKH včetně rozhovoru s ním, ukazuje na novou dramaturgickou linii ČSKH spočívající zejména v akcentu na silnější mezinárodní spolupráci. Rozebírá velmi podrobně jednotlivé koncertní řady ČSKH od roku 1994, dramaturgický pohled současného dramaturga Radka Křížanovského i produkčně administrativní procesy. Tady bych možná terminus technicus „3.6.3 Placová produkce“ nahradil vhodnějším ekvivalentem, jedná se o žargon, kterému sice rozumíme, ale určitě by se dal nahradit. Samozřejmě důležitou součástí prezentace jakékoliv organizace nebo i samostatného projektu je jeho marketingové zajištění, které je v případě ČSKH navázáno na celkový marketing České filharmonie. I zde využívá autorka práce osobních rozhovorů s jednotlivými pracovníky příslušné oblasti a dokumentuje i užívanou grafiku.

Práce správně ukazuje na důležitost marketingu v on line prostředí i úlohu sociálních sítí. Velmi zajímavá je statistika abonentních návštěvníků, respektive návštěvnosti koncertů ČSKH od roku 2004/2005. Jako by se potvrdil trend, který možná jen akceleroval v době pandemie 2020/2021, postupného úbytku zájmu předplatitelů-abonentů, který lze sledovat ve všech oblastech veřejných koncertních produkcí. Situace, s kterou budou složité „zápasit“ organizátoři v době sezóny 2022/23 a dále. Stejně vypovídající jsou i grafy cenového vývoje i cenotvorba hraje a bude hrát důležitou roli, tato problematika se ocitne ve složité rozporuplné situaci - mezi snahou o vyšší procento soběstačnosti a jistou návštěvnickou krizí a nutností respektovat finanční potíže, které nastaly v roce 2022. Důležitá kapitola je „3.9 – Financování a tvorba rozpočtu“. Protože ČSKH je vlastně integrální součástí České filharmonie, je velmi složité určitě přesnou nákladovou a výnosovou položku rozpočtu tohoto subjektu, autorka vyšla jen ze sumy, která se týká zejména honorářových nákladů, které se zvyšovaly od roku 2017 až do roku 2022 na 4, 278 milionů, přičemž autorka uvádí, že limit není pevně stanoven. Další náklady a rozpočet by bylo potřeba stanovit kvalifikovaným odhadem z mezd a nákladů na provozní výdaje i z příjmů ze vstupného, což je ovšem velmi obtížná operace. Zajímavé je srovnání obdobných komorních projektů a řad se zahraničím, tyto části práce považuji za velmi zdařilé a užitečně informativní.

V závěrečných kapitolách se autorka opírá zejména o autentické rozhovory s pracovníky, kteří jsou zodpovědní za dramaturgii a organizaci ČSKH v rámci České filharmonie, ukazuje novou dramaturgickou i organizačně produkční linii instituce, která má za sebou více než 117 let svého fungování. Samozřejmě hlavním problémem je zachovat jistou identitu, individualitu a exkluzivitu ČSKH v rámci rozsáhlé organizace České filharmonie a novým dramaturgickým pojetím (větším začleňováním zahraničních umělců) neodradit, respektive získávat stále nové publikum. V samotném závěru autorka hodnotí proces změn a dospívá k logickému názoru, s kterým se lze jen ztotožnit: „*Účinnost změn provedených v roce 2019 nelze zatím v současné době změřit. Hlavním ukazatelem úspěšnosti spolkových koncertů by za normální situace byl přehled prodeje vstupného. Koncerty sezón 2019/2020 a 2020/2021 však byly z drtivé většiny zrušeny z důvodu bezpečnostních opatření v souvislosti s pandemií COVID-19. Teprve až sezona 2021/2022 se odehrála v původním plánu, avšak ani z té nebude moci kvalitně odhadnout, zda si ČSKH v prodejnosti polepšil. Kupní chování návštěvníků koncertů a společenských událostí je minulými roky prokazatelně ovlivněno a pravděpodobně bude ještě chvíli trvat, než se vrátí do původních kolejí. Důsledek změn proto bude jasný až v následujících třech až pěti letech. Vedení ČF i dramaturg ČSKH jsou však ve vyhlídkách do budoucnosti optimističtí a své vizi věří.*“

Práce Elišky Volfové je velmi kvalitní, opřené o existující literaturu i prameny, drobné připomínky jsem řešil s autorkou osobně. Doporučuji k obhajobě, navrhuji hodnocení B.

Praha, 4. července 2022

Prof. PhDr. Jiří Štílec, CSc